

Rammeverk for kvalitet i bærumsskolen

BÆRUM KOMMUNE

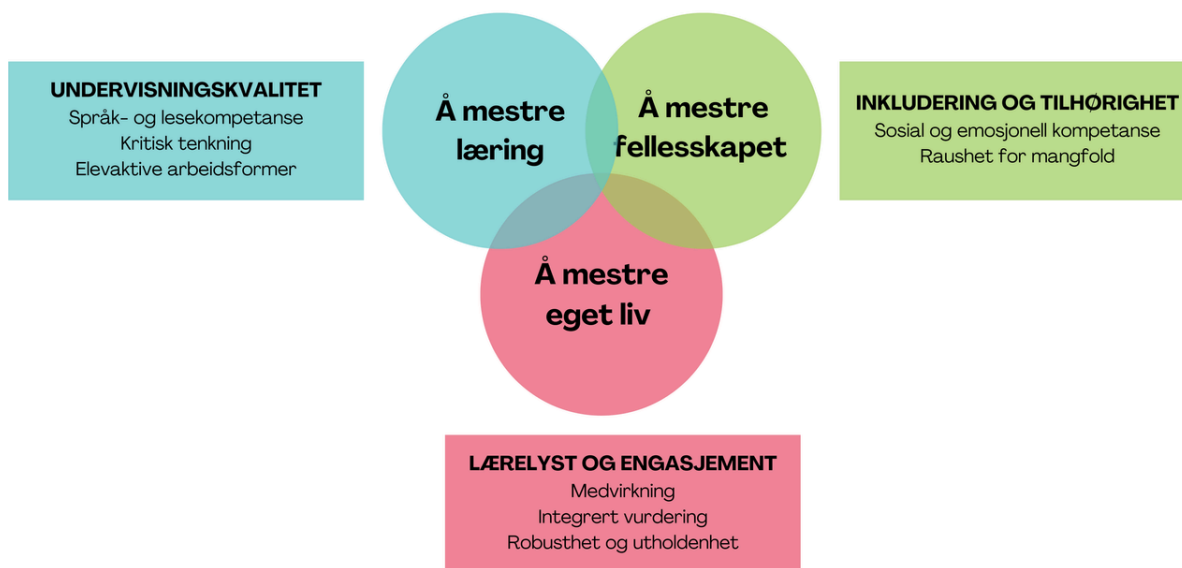
Forord

Rammeverk for kvalitet i bærumsskolen konkretiserer hvordan skolene i Bærum skal realisere målene i Kommuneplanens samfunnsdel og strategiene og oppdragene i Temaplan for oppvekst.

Rammeverket er et verktøy for kvalitetsutvikling, der hver enkelt skole kan identifisere styrker og svakheter i egen praksis, velge utviklingsområder som skal gi retning for virksomhetsplanen og deretter gjøre kollektive endringer av praksis.

Både lærere og skoleledere har deltatt i utformingen av rammeverket.

Rammeverket på 1-2-3

Rammeverket består av en sentral intensjon, tre formål og tre prioriterte områder for handling. Rammeverket er visualisert som et venndiagram, for å vise hvordan de tre områdene er gjensidig avhengig av, og glir inn i hverandre.

Den innerste sirkelen beskriver hva som er den sentrale intensjonen med kvalitetsutviklingen i bærums skolen: «Sammen skaper vi fremtiden».

De tre formålene belyser skolens doble oppdrag: å utdanne og danne mennesker som kan leve gode liv for seg selv og sammen med andre, både her og nå og i fremtiden. De tre formålene er: «Å mestre læring», «Å mestre fellesskapet» og «Å mestre livet». Modellen er inspirert av Gert Biestas perspektiver på utdanningens formål (2020).

Ut fra formålene er det prioritert tre hovedområder med tilhørende underområder, som skal vise hva bærums skolen skal videreutvikle. Områdene har nær sammenheng og påvirker hverandre gjensidig. Modellen i rammeverket er derfor utformet som et venndiagram.

De tre områdene er:

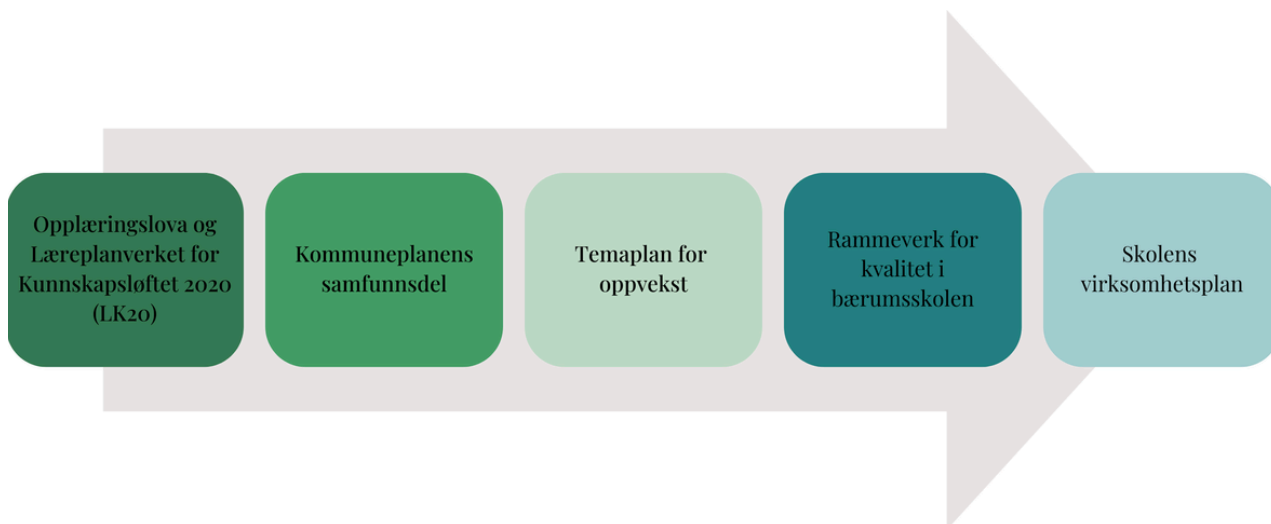
- Opplæringskvalitet
- Inkludering og tilhørighet
- Lærelyst og engasjement

Rammeverket er et verktøy for kvalitetsutvikling, der hver enkelt skole kan identifisere styrker og svakheter i egen praksis, velge egne utviklingsområder, legge til rette for dype samtaler om læring og gjøre kollektive endringer av praksis.

Rammeverket i en nasjonal og lokal kontekst

Å tilby opplæring er en lovpålagt oppgave som først og fremst styres av nasjonale lover og forskrifter, som Opplæringslova og Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20).

Rammeverket for kvalitet i bærumskolen skal bidra til å realisere intensjonene i både nasjonale føringer, kommunens samfunnsdel og Temaplan for oppvekst – med utgangspunkt i de lokale behovene på den enkelte skole.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel (2021–2040) angir både visjon og langsiktige mål og strategier for Bærumsamfunnet. I planen er det fremsatt fire mål for utviklingen av Bærum.

1. I Bærumsamfunnet jobber vi sammen for å skape gode liv og like muligheter
2. Bærumsamfunnet er attraktivt og inkluderende
3. Bærumsamfunnet er klima- og miljøkløkt
4. Bærum kommune er handlekraftig og innovativ

Temaplan for oppvekst

I kommuneplanens samfunnsdel er det særlig det første hovedmålet som berører oppvekstfeltet. Dette blir konkretisert i «Temaplan for oppvekst».

Temaplanen inneholder en beskrivelse av dagens situasjon og utfordringer for barn og unge i Bærum, og hvilke strategier kommunen vil prioritere for å sikre dem gode og likeverdige oppvekstvilkår.

Hver strategi har ulike oppdrag knyttet til seg. De syv strategiene er:

1. Styrke barn og unges psykiske helse
2. Støtte opp under foreldrerollen og legge til rette for foreldresamarbeid
3. **Sikre barn og unge gode og likeverdige muligheter til læring og utvikling**
4. Legge til rette for barn og unges deltakelse i fritids- samfunns- og arbeidsliv
5. Fremme trygghet og tilhørighet for barn og unge i nærmiljøene
6. Prioritere innsats for barn og unge i levekårsutsatte områder
7. Sørge for at barn og familier opplever sammenhengende tilbud med trygge og gode overganger

I «Temaplan for oppvekst» er det særlig strategien «Å sikre barn og unge gode og likeverdige muligheter til læring og utvikling» som berører skolens kjerneoppdrag.

Slik bruker vi rammeverket

Rammeverket tar utgangspunkt i en dynamisk tilnærming til skoleutvikling og skal støtte lærere, ledere og skoleeier i det kontinuerlige arbeidet med å videreutvikle praksisen til elevenes beste.

Rammeverket skal være:

- En hjelp til skolene i å identifisere områder for utvikling,
- Et utgangspunkt for kollektive samtaler om læring og utvikling
- En hjelp til skolene i arbeidet med å legge planer for skoleutvikling

Rammeverket angir retning for innholdet som skal prege kvalitetsutviklingen av skolene. Formålene og områdene skal hjelpe skolene med å identifisere styrker og områder med behov for videreutvikling. Skolene velger selv hvilke områder og underområder de mener er relevante for sin skoles utvikling (skolebasert vurdering). Dette er bakgrunnen for at rammeverket er utformet som nettopp et rammeverk, og ikke en handlingsplan, eller strategiplan.

Rammeverket skal være utgangspunktet for en utforskende prosess der spørsmålet om hva som skaper bedre læring for elevene må belyses ved hjelp av ulike data og perspektiver. Hvert år skal skolene gjennomføre en egenvurdering der de evaluerer arbeidet med undervisning og læring, sett i lys av rammeverkets formål og områder. Her kan både elever, lærere og foresatte delta i prosessen. Deretter setter skolen mål og legger en strategi for videreutvikling av praksis i virksomhetsplanen, med rikelig rom for å øve og prøve i de profesjonelle læringsfellesskapene på skolen.

Rammeverket og tilhørende virksomhetsplan er også utgangspunktet for styringsdialogen med skoleeier.

Presentasjon av områder

Å mestre læring - å oppleve god opplæringskvalitet

LK20 blir realisert gjennom de konkrete handlingene som skjer i opplæringen. Det er derfor viktig at innhold og arbeidsformer er i tråd med det vi vet er viktige prinsipper for å skape motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring hos alle elever. Det er prioritert tre underområder for å skape god opplæringskvalitet i bærumsskolen:

- Språk- og lesekompetanse
- Kritisk tenkning
- Elevaktive arbeidsformer

UNDERVISNINGSKVALITET

Språk- og lesekompetanse
Kritisk tenkning
Elevaktive arbeidsformer

Å mestre læring

Språk- og lesekompetanse

Bærum kommune har et helhetlig syn på lesing, som innebærer at å lese er mer enn å kunne avkode tekst. Lesekompetanse omfatter også å kunne «bruke, evaluere, reflektere over og engasjere seg i tekster for å kunne nå sine mål, utvikle sine kunnskaper og evner og delta i samfunnet» (OECD 2019, s. 28). En viktig del av utvikling av lesekompetanse handler om leseglede. Tilgang på litteratur tilpasset elevenes interesser, og tilgang til bøker i ulike fag bidrar til å utvikle leseglede og -kompetanse.

I bærumsskolen har alle elever tilgang til en digital enhet. Det er avgjørende for videre læring og utvikling at alle elever i bærumsskolen har tilgang til et rikt språkstimulerende læringsmiljø og utvikler god lesekompetanse, med og uten digitale verktøy. Samarbeidet mellom skole og hjem er særlig viktig for å få dette til.

Kritisk tenkning

En av verdiene i norsk skole er at skolen skal bidra til at elevene blir nysgjerrige og stiller spørsmål, utvikler vitenskapelig og kritisk tenkning og handler med etisk bevissthet.

Kritisk tenkning handler om balansen mellom respekt for etablert viten og den utforskende og kreative tenkningen som kreves for å utvikle ny kunnskap. Det innebærer at elevene skal øve seg til å bruke fornuften på en undersøkende og systematisk måte i møte med praktiske utfordringer, fenomener og ytringer. Elevene må øve seg på å granske og kritisere med teorier, metoder, argumenter og erfaringer, men også forstå at deres egne erfaringer, standpunkter og overbevisninger kan være ufullstendige. De må trene på diskusjoner og samarbeidsprosesser der de må undersøke ulike synspunkter, tåle uenighet og prøve argumenter mot hverandre (Overordnet del, kapittel 1.3).

Bærumsskolen skal bidra til at elevene utvikler vitenskapelig og kritisk tenkning på ulike måter gjennom hele grunnskolen.

Elevaktive arbeidsformer

Motivasjon for læring henger nøye sammen med følelsen av at det vi lærer er relevant, noe vi kan bruke, noe vi kan mestre og få til sammen med andre (Deci & Ryan, 2000). Elevaktive arbeidsformer er arbeidsformer som legger til rette for at elevene kan oppleve høy motivasjon ved å møte oppgaver og arbeidsformer som er praktiske, relevante, utforskende, varierte og aktiviserende.

Alle elever i bærumsskolen skal oppleve undervisnings- og arbeidsformer og læringsarenaer som gir rom for mestring og nysgjerrighet, at de involveres fysisk og mentalt i læringen, der de får mulighet til å strekke seg og lære nye ting, de får erfare at innsats er nødvendig og viktig for å kunne lykkes.

Å mestre fellesskapet – å oppleve inkludering og tilhørighet

Vi mennesker er grunnleggende sosiale vesener, og blir til i møte med andre. Å oppleve at vi helt på ekte hører til i et fellesskap er grunnleggende for både trivsel og læring. Alle trenger å høre til et «gyldig vi». Skolen har en unik forutsetning til å bygge gode fellesskap gjennom kjernevirksomheten, altså undervisningen. Derfor har skolen i opplæringsloven fått et ansvar for ikke bare å sikre et trygt og godt læringsmiljø, men også strategisk og bevisst med å fremme inkludering (Opplæringslova § 12-2). Inkludering handler om å oppleve tilhørighet både fysisk, sosialt, faglig og kulturelt. Det er prioritert to underområder for å videreutvikle bærumskolene som rause og støttende miljøer som skaper både tilhørighet og fellesskap:

- Sosial og emosjonell kompetanse
- Raushet for mangfold

**Å mestre
fellesskapet**

INKLUDERING OG TILHØRIGHET

Sosial og emosjonell kompetanse
Raushet for mangfold

Sosial og emosjonell kompetanse

Sosial og emosjonell kompetanse er ferdigheter som barn og unge bruker når de kommuniserer og samhandler med andre. Det kan handle om å både gjenkjenne andres følelser og å gjenkjenne, forstå, regulere og uttrykke egne følelser, for eksempel å forsterke positiv atferd, selvkontroll, empati, respekt, samarbeidsatferd, sosial problemløsning, ta andres perspektiv og se seg selv i samspill med andre og ta ansvar for egne handlinger.

God sosial og emosjonell kompetanse gjør elevene bedre til å samarbeide med andre, løse konflikter, ta vare på seg selv og andre, og er avgjørende for å skape et inkluderende læringsmiljø. Sosial og emosjonell læring skjer både i og utenfor undervisningen. Derfor er det viktig at sosial og emosjonell læring og faglig læring sees i tett sammenheng – vi bygger laget gjennom faget.

I bærumsskolen skal elevene møte læringsmiljøer som gir rom for at elevene får rikelig med muligheter til å bygge sin sosiale og emosjonelle kompetanse, både gjennom arbeid med fagene og i alle andre aktiviteter i skolens regi. Å legge til rette for et godt skole-hjem-samarbeid der skolen aktivt bygger gode relasjoner til foresatte er også en sentral del av dette arbeidet.

Raushet for mangfold

Raushet for mangfold handler om at elevene får opparbeide kunnskap, erfaringer og bevissthet om at det finnes forskjeller i tenkemåter, kulturer, fysiske forutsetninger, livssituasjoner og verdier. Det handler også om å forstå hvordan mangfold bidrar til å skape andre løsninger og muligheter enn det som kan skapes i en mer homogen gruppe.

Alle elever i bærumsskolen, uansett evner, forutsetninger og etnisitet skal oppleve at de har en egenverdi og at de har mulighet til å ivareta og videreutvikle sin identitet i et mangfoldig fellesskap. Bærumsskolen skal arbeide systematisk og strategisk med å se og gripe de mulighetene som mangfold gir til et læringsmiljø.

Å mestre eget liv – å oppleve lærelyst og engasjement

Skolen har et dobbelt oppdrag: Å utdanne og danne elevene til å skulle bli gode samfunnsborgere og medmennesker. En viktig del av dannelsesbegrepet handler om at elevene finner sin identitet og får erfare ansvarlighet og selvstendighet i læringsarbeidet. Det er prioritert tre underområder for å videreutvikle lærelyst og engasjement i bærumsskolen.

- Medvirkning
- Integrert vurdering
- Robusthet og utholdenhet

LÆRELYST OG ENGASJEMENT

Medvirkning
Integrert vurdering
Robusthet og utholdenhet

Å mestre
eget liv

Medvirkning

Et grunnleggende prinsipp i FNs menneskerettigheter er at alle mennesker er født frie med samme menneskeverd, og at hver og en av oss er utstyrt med fornuft og samvittighet. I FNs barnekonvensjon er det slått fast at elever har en særskilt rett til å si sin mening i saker som gjelder dem selv, og barnets meninger skal bli lyttet til (artikkel 12). I både opplæringsloven og overordnet del er denne rettigheten presisert til også å gjelde elever: Skolen skal være et sted der barn og unge opplever demokrati i praksis. Elevene skal erfare at de blir lyttet til i skolehverdagen, at de har reell innflytelse og at de kan påvirke det som angår dem (Overordnet del, kapittel 1.6).

Medvirkning er altså en «politisk» rettighet, men medvirkning har også et pedagogisk formål. Når elever opplever at dialogen mellom dem og lærerne baserer seg på gjensidig respekt og når de blir spurt om sin mening og opplever å bli lyttet til (ikke nødvendigvis få meningen sin), opplever de hvordan de bevisst kan ta egne valg og hvordan de selv kan få reell innflytelse over sitt eget liv. Da vil opplevelsen av autonomi og motivasjonen for læring sannsynligvis også bli større.

I bærumsskolen skal elevene møte voksne som stiller spørsmål, lytter og lar elevene delta i reelle beslutninger som berører deres læring og trivsel.

Integrert vurdering

Formålet med all vurdering i skolen er å fremme den enkelte elevs motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring. All vurdering fram til sluttvurderingen på 10. trinn er underveisvurdering. Det vil si at de tilbakemeldingene elevene får skal hjelpe dem videre i læringsarbeidet. Det er helt sentralt at vurderingspraksisen på skolene ikke bryter med denne ambisjonen. Elevene går på skolen for å lære, ikke først og fremst for å få vurdering, eller bli vurdert.

Vurderingen som gis i skolen skal være integrert i læringen, altså en naturlig del av læringsprosessen. Det vil si at det er prosessen, veien fram til målet, som er viktig å legge vekt på snarere enn produktet. Det vil også si at den har et kortere tidsspenn, kommer i ulike former, gir rom for at elevene får vise kompetansen sin på ulike måter og at den gir både faglig veiledning, men også at den oppleves som meningsfull og bidrar til elevenes tro på egen mestring, lærelyst og ny giv. Først da kan den brukes som startpunkt for videre læring.

Alle elever i Bærumsskolen skal oppleve en vurderingspraksis som er tettest mulig på lærings situasjonene, og som gir rom for at de både får faglig veiledning, men også får økt tro på egen mestring og lærelyst av den.

Robusthet og utholdenhet

Robusthet handler om elevenes evne til å håndtere de utfordringene og kravene de vil møte i og utenfor skolen og gjøre dem mer motstandsdyktige til livets utfordringer – både medgang og motgang. Robusthet er nært knyttet til identitet og identitetsutvikling, og det å forstå seg selv om en del av et fellesskap. I praksis kan robusthet handle om å håndtere sosiale relasjoner, problemløsning, følelshåndtering, oppmerksomhetstrening og et lærende tankesett.

Elevene trenger å møte voksne som er autoritative, i den forstand at både viser tydelighet og kontroll, samtidig som de viser varme, interesse og omsorg. I praksis kan det handle om å stille tydelige krav til hva elevene forventes å gjøre, samtidig som de gir mye støtte og oppmuntring på veien.

Opplæringen i bærumsskolen skal bidra til at elevene har verktøy og strategier til å håndtere både medgang og motgang både i livet her og nå, og i fremtiden.